

Αν μου είχε συμβεί μόνο μια φορά, θα μπορούσα και να το διηγούμαι σαν ανέκδοτο. Δυστυχώς, πρόκειται για καθιερωμένη φαινομενολογία, τόσο που τείνει πια μάλλον να εκλαμβάνεται ως κανονικότητα, παρά να αντιμετωπίζεται ως παθογένεια...

Η σκηνή στην αίθουσα διδασκαλίας. Οι φοιτητές διαβάζουν θέματα εξετάσεων που μόλις τους έχουν δοθεί, και καλούνται να διατυπώσουν τυχόν απορίες. Κάποια στιγμή, ένας εξ αυτών (εκπροσωπώντας πιθανότατα και αρκετούς άλλους) σηκώνει το χέρι για να κάνει την εξής ερώτηση: «Στο δεύτερο θέμα, θέλετε εκείνα που γράφει το βιβλίο πάνω δεξιά όπως το κοιτάζουμε, ή αυτά που γράφει κάτω απ' το σχήμα στην απέναντι σελίδα;»

Το μήνυμα είναι σαφές και άκρως ανησυχητικό: σε πολλούς φοιτητές (αν όχι στους περισσότερους) η «φωτογραφική» απομνημόνευση λειτουργεί ως βολικό υποκατάστατο της δημιουργικής κριτικής σκέψης. (Συχνά πειράζω τους μαθητές μου λέγοντάς τους πως ο όρος «ερώτηση κρίσης» πήρε το όνομά του από το γεγονός ότι παθαίνουν κρίση όταν τους τίθενται τέτοια ερωτήματα!) Στενά σχετιζόμενο με τα παραπάνω είναι και το φαινόμενο της πνευματικής απροθυμίας απέναντι στη νέα γνώση.

Δεν είναι λίγες οι φορές που καλούμαι να απαντήσω στις έντονες ενστάσεις των πρωτοετών μου ότι «δεν μας διδάξαν το τάδε θέμα με τον ίδιο τρόπο στο Λύκειο». Για να γίνω πιο συγκεκριμένος, ποιος ο λόγος να διδάσκω (ακόμα και σε στοιχειώδες επίπεδο) τον μαθηματικό φορμαλισμό της Μηχανικής, αφού στο σχολείο διδάχθηκαν πως Φυσική και Μαθηματικά είναι δύο ξεχωριστά μαθήματα!

Είναι προφανές ότι οι σπουδαστές εισάγονται στις ανώτατες σχολές μεταφέροντας μια κεκτημένη νοοτροπία γνωστικού κατακερματισμού, με ελάχιστα ανεπτυγμένη την ικανότητα της σύνθεσης. Έτσι, η «παπαγαλία» τείνει να εκλαμβάνεται από αυτούς ως δόκιμη και φυσιολογική παιδαγωγική μέθοδος, ενώ η κριτική σκέψη θεωρείται συχνά ως πνευματική πολυτέλεια που εκτιμάται ως αρετή μόνο απ' τους «σπασίκλης»! Γνωρίζω τις αντίξοες συνθήκες μέσα στις οποίες οι φιλότιμοι εκπαιδευτικοί των πρώτων βαθμίδων της Εκπαίδευσης αγωνίζονται να ασκήσουν το λειτούργημά τους.

Γνωρίζω ακόμα ότι οι γονείς αναλαμβάνουν όλο και λιγότερο τις ευθύνες που τους αναλογούν ως φυσικοί παιδαγωγοί. Αντιλαμβάνομαι, τέλος, ότι οι νέες γενιές εμφανίζονται σήμερα πιο δύσκολα ελέγξιμες, πιο σκληρές, πιο εγωκεντρικές. Όμως, είναι ευθύνη όλων

μας να σταματήσουμε αυτή την «κρεατομηχανή» που παράγει τυποποιημένη γνώση δίχως κριτική σκέψη... Που κάνει τα παιδιά να μοιάζουν όλο και περισσότερο με τα ίδια τα κομπιούτερ που με αξιοθαύμαστη επιδεξιότητα χειρίζονται!

Εκτός, βέβαια, αν προσχωρήσουμε στην δαιμονική πεποίθηση ότι όλα αυτά γίνονται μεθοδευμένα, στο πλαίσιο κάποιας σκοτεινής «παγκόσμιας συνωμοσίας» που θέλει άτομα χωρίς κρίση ώστε να υποτάσσονται ευκολότερα στο «σύστημα»! Όσο κι αν μια τέτοια θεωρία θα με απενοχοποιούσε (εν μέρει, τουλάχιστον) ως εκπαιδευτικό, διαχέοντας τις ευθύνες μου σε αόρατες δυνάμεις, θα παραμείνω στη ρομαντική άποψη ότι το ανθρώπινο πνεύμα είναι ελεύθερο και αυτεξούσιο. Αρκεί να του δείξουμε, στο κρίσιμο στάδιο της αφύπνισής του, τις σωστές οδικές πινακίδες!

Κώστας Παπαχρήστου - ΤΟ ΒΗΜΑ

<http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=481081>